

esserede Arbejderne i England paa det Tidspunkt sig aldeles ikke for Spørgsmaalet Frihandel eller Beskyttelse, og det endda, at Frihandelen jo gennemførtes overfor en haardhændet Beskyttelsespolitik paa Levnedsmidler. Hvad Tyskland angaar, ved jo enhver, der har beskæftiget sig med disse Forhold, at Arbejdernes Stilling altid har været delt paa Spørgsmaalet, og man maa da heller ikke glemme, at ogsaa i Tyskland drejede det sig i væsentlig Grad om Agrarbeskyttelse, altsaa noget, der paa Forhaand maa stille Arbejderne uvilligt overfor Beskyttelse.

Endvidere kom der denne fuldstændig vilde Paastand frem fra det ærede Medlem, at Beskyttelse overhovedet ikke havde noget at gøre med Beskæftigelsesgraden. Ja, hvis Beskyttelse overhovedet kan hjælpe — hvis den indføres under Forhold og paa Tider, hvor den er til Hjælp —, saa maa den dog selvfølgelig ogsaa have med Beskæftigelsesgraden at gøre. Men lad mig blot erindre det ærede Medlem om, at fra 1883 og til 1912 gik den engelske Eksport tilbage overfor den tyske med 1000 Mill. Mark. Jeg antager dog, at disse 1000 Mill. Mark har betydet en lille Smule for Tysklands Beskæftigelse og Englands Mangel paa Beskæftigelse.

Dahlggaard: Jeg havde ikke tænkt mig i denne Forbindelse at skulle diskutere 30ernes og 40ernes Chartisme i England (*Fraenkel:* Men det var Frihandelsbevægelsen. Lad være med at sige det Vrøvl. Det var Frihandelsbevægelsen).

Formanden: Det ærede Medlem maa ikke afbryde Taleren.

Dahlggaard:som i øvrigt i stort Omfang var en Valgretsbevægelse. Men jeg tænker mig, at det, som har Interesse i denne Forbindelse — det, som det høje Ting forstod, at jeg beskæftigede mig med —, var, hvorledes den moderne Arbejderbevægelse i England har stillet sig overfor hele Toldbeskyttelsesspørgsmaalet derovre. I den Henseende vil det ærede Medlem Hr. Fraenkel sikkert ikke nægte, at selv den Gang Arbejderne kom til Magten gennem Mac Donalds Regering, søgte de Toldbeskyttelsen ophævet og modarbejdede den, som var gennemført af den tidligere Regering. Jeg tillader mig at tro, at det ærede Medlem Hr. Fraenkel ikke paa nogen Maade vil paastaa, at den Alliance mellem Industrien og Agrarerne i Tyskland, som gennemførtes fra 1870erne

til 80erne, og som man finder Spor af den Dag i Dag i tysk Politik, er baaret frem af den tyske Arbejderbevægelse. Det ærede Medlem ved nok, at det er den aldeles ikke.

Maa jeg føje til, at naar det ærede Medlem som Økonom tillader sig at fremsætte som sin Opfattelse, at det, at Tyskland vandt ind paa England med Hensyn til den industrielle Produktion, skulde være et Udtryk for, at den tyske Protektionisme sejrede over den engelske, begriber jeg det ikke. Det ærede Medlem ved dog, at Englands Forspring var saa stort gennem det 18de og 19de Aarhundrede, at England havde et Hegemoni i den europæiske Industri saa stort, at det var aldeles givet, at i det Øjeblik en stor ny Industrimagt voksede op, maatte nødvendigvis en saadan Industrimagt naa ind paa den gamle Monopolstilling, England havde, uden Hensyn til hvilken Toldpolitik den i øvrigt førte.

Fraenkel: Det ærede Medlem sagde, at baade i England og i Tyskland havde Arbejderne været for Frihandel. Dette hævdede jeg var galt, og jeg var da nødsaget til, naar jeg skulde bevise min Paastand, at fremdrage den Periode i den engelske Historie, da overhovedet Kampen mellem Frihandel og Beskyttelse fandt Sted. Men paa sin sædvanlige dialektiske Maade, hvor det stadig synes kun at gælde om at faa nogle Ord ud af Munden, uden Tanke om, hvad der kan ligge i dem, søger det ærede Medlem at dreje bort fra den fuldstændig forkerte „Kendsgerning“, han fra først af hævdede.

Øg ikke bedre gaar det det ærede Medlem, naar han her taler om, at med det uhyre Forspring, som England havde fremfor Tyskland, maatte det dog være rimeligt, at der kom et Øjeblik, hvor det gik tilbage for England. Det er mig ganske ufatteligt. Naar man har et Forspring i teknisk Henseende, naar man har et Forspring i Henseende til Handelsforbindelser, naar man har et Forspring i Henseende til Kapitaldannelse i England, skulde saa det, at man har Forspringet — skulde det gøre, at nu kunde man netop blive nedkæmpet af Modstanderne? Nej, det, der gjorde, at England blev nedkæmpet, var ganske simpelt den rationelle Maade, hvorpaa man i Tyskland gik over til Beskyttelsen og arbejdede Erhvervene frem, men derfor kan jeg godt staa Arm i Arm med det ærede Medlem, naar han ønsker Frihandel i Europa og i hele Verden. Jeg er med, der er ingen, som er større Frihandler end jeg, bare vi faar Fri-